

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, 40 och 58 § i gruvlagen och 23 § i kärnenergilagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, 40 och 58 § i gruvlagen och 23 § i kärnenergilagen (RP 169/2021 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Tarja Virkkunen, arbets- och näringsministeriet
- direktör Kirsi Levä, Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes)
- ledande expert Eliisa Irpola, Kemiindustrin KI rf
- specialsakkunnig Jari Natunen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- arbets- och näringsministeriet
- professor Ismo Pölönen, Östra Finlands universitet
- Geologiska forskningscentralen GTK
- Finlands Kommunförbund
- Ålands landskapsregering
- Finsk Energiindustri rf
- Gruvindustri rf
- Räddningsverkens partnerskapsnätverk
- Finlands Brandbefälsförbund
- Tekniska Handelsförbundet rf
- Teknologiindustrin rf.

Inget yttrande av

- Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT
- Strålsäkerhetscentralen
- Mellersta Österbottens och Jakobstadsområdets räddningsverk
- Finlands näringsliv rf
- minister Lauri Tarasti.

Betänkande EkUB 38/2021 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, gruvlagen och kärnenergilagen. Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor kompletteras i fråga om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv om bedömning av inverkan på miljön och Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår. Ändringarna gäller bestämmelserna om att bevilja, delge och söka ändring i tillstånd enligt direktiven. Dessutom görs vissa tekniska ändringar i lagen.

Vidare kompletteras lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, kärnenergilagen och gruvlagen med hänvisningsbestämmelser som gäller den nya bestämmelsen om bedömning av gränsöverskridande miljökonsekvenser som fogats till lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft före utgången av 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och mål

Bakgrunden till de ändringar i lagstiftningen som föreslås i propositionen är de överträdelseförfaranden som Europeiska kommissionen har inlett. Den 28 november 2019 mottog Finland en formell underrättelse från kommissionen om det nationella genomförandet av det så kallade MKB-direktivet. Underrättelsen gällde genomförandet av direktivets krav på tillståndsförfaranden i den nationella lagstiftningen.

Den 3 juli 2020 fick Finland dessutom en formell underrättelse från kommissionen om det nationella genomförandet av det så kallade Seveso III-direktivet om förebyggande av allvarliga olyckshändelser. Kommissionen ansåg att flera av bestämmelserna i direktivet inte har genomförts på behörigt sätt. Underrättelsen gäller inkluderande av detaljer i direktivet i den nationella lagstiftningen, och ändringarna är huvudsakligen av teknisk natur.

Finland har i sitt svar i fråga om genomförandet av MKB-direktivet meddelat att den nationella lagstiftningen kommer att kompletteras före utgången av 2021. I propositionen föreslås det att de sektorsspecifika tillståndsbestämmelserna ändras i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (kemikaliesäkerhetslagen), gruvlagen och kärnenergilagen.

När det gäller Seveso III-direktivet har Finland konstaterat att de bestämmelser som kommissionens underrättelse gäller till vissa delar redan finns i den nationella lagstiftningen. Finland har därför i sitt svar delvis bestridit kommissionens underrättelse. Till övriga delar har Finland meddelat att man kommer att ändra den nationella lagstiftningen. De ändringar som behövs gäller delvis samma bestämmelser som det krävs ändringar i enligt kommissionens ovannämnda underrättelse om MKB-direktivet.

Betänkande EkUB 38/2021 rd

Det nationella genomförandet av MKB-direktivet och Seveso III-direktivet kompletteras genom att behövliga ändringar görs i kemikaliesäkerhetslagen. Till bestämmelserna om tillståndsförfarande i kärnenergilagen och gruvlagen fogas bestämmelser som hänvisar till den nya 29 a § i MKB-lagen. Paragrafen innehåller bestämmelser om tillståndsmyndigheternas skyldigheter i projekt som har gränsöverskridande miljökonsekvenser.

Ekonomiutskottet anser att förslagen i propositionen behövs och till centrala delar är ändamålsenliga. Utskottet förordar att de lagförslag som ingår i propositionen godkänns med de preciserande ändringar som anges nedan.

Utskottet noterar också att de sakkunniga under utfrågningen lyfte fram behovet av att säkerställa smidiga tillståndsförfaranden som kan genomföras inom en skälig tid. Detta framhävs ytterligare av det krav på en omfattande tillgång till rättslig prövning som ingår i den EU-lagstiftning som ligger till grund för regleringen. I det hänseendet är det viktigt att tillståndsansökningarna bereds omsorgsfullt och öppet samt att tillståndsmyndigheternas verksamhet är effektiv, att tillståndprocesserna blir smidigare och att man säkerställer tillräckliga resurser för myndigheterna. I den sektorsspecifika lagstiftningen bör man också sträva efter en konsekvent reglering av tillståndsförfarandena och rätten att söka ändring.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

127 a §. Besvärsmätt. Ekonomiutskottet föreslår att uttrycket ”sådana registrerade föreningar och stiftelser vars syfte är att främja naturvård, miljöskydd eller hälsoskydd i det område som berörs av den verksamhet som beslutet avser” ersätts med uttrycket ”den berörda allmänheten”. Syftet med ändringen är att säkerställa att bestämmelsen uppfyller kraven på att Seveso III-direktivet, som ligger till grund för propositionen, ska genomföras på behörigt sätt. Bestämmelsens ordalydelse motsvarar då de begrepp som används i direktivet. Begreppet ”den berörda allmänheten”, som definieras i 6 § 23 punkten i lagen, inbegriper också de ovannämnda registrerade föreningarna och stiftelserna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 i proposition RP 169/2021 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 169/2021 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) 6 § 23 punkten, 26 §, rubriken för 104 b § samt 104 b § 1 och 2 mom., av dem 6 § 23 punkten så-
dan den lyder i lag 1142/2016, rubriken för 104 b § samt 104 b § 1 och 2 mom. sådana de lyder i
lag 358/2015, och

fogas till 104 b §, sådan den lyder i lag 358/2015, ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3 och 4
mom. blir 4 och 5 mom., samt till lagen nya 104 f och 127 a § som följer:

6 §

Definitioner

I denna lag avses med

23) *den berörda allmänheten* den allmänhet som påverkas eller sannolikt påverkas av en
olycka och vars intressen ett beslut i en fråga gäller, samt de registrerade föreningar och stiftelser
vars syfte är att främja naturvård, miljöskydd, eller hälsoskydd i det område som beslutet avser,

26 §

Beaktande av miljökonsekvensbedömningen i tillstånd

Vid ansökan om tillstånd som avses i 23 och 58 § ska verksamhetsutövaren lämna in de hand-
lingar som avses i 25 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017), om
det är fråga om ett sådant projekt som avses i den lagen och som kräver miljökonsekvensbedöm-
ning.

Säkerhets- och kemikalieverket ska i ett beslut på en tillståndsansökan som avses i 1 mom. be-
akta den motiverade slutsatsen, miljökonsekvensbedömningen och resultaten av eventuella inter-
nationella höranden och ta in den motiverade slutsatsen i tillståndsbeslutet tillämpas vad som fö-
reskrivs i 26 § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning, samt säkerställa att den
motiverade slutsatsen är uppdaterad tillämpas vad som föreskrivs i 27 § i lagen om förfarandet vid
miljökonsekvensbedömning.

Betänkande EkUB 38/2021 rd

Närmare bestämmelser om innehållet i ett tillståndsbeslut och om information om tillståndsbeslut får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 a kap.

Kungörelse och information om tillståndsärenden

104 b §

Delgivning av tillståndsansökan

Säkerhets- och kemikalieverket ska delge tillståndsansökningar genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen. Kungörelsen och ansökningshandlingarna ska dock hållas tillgängliga i minst 30 dygn. Kungörelsen och ansökningshandlingarna får trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet innehålla verksamhetsutövarens namn och uppgifter om verksamhetsställets placering. De personuppgifter som ska publiceras på en myndighets webbplats ska raderas från webbplatsen när beslutet har vunnit laga kraft.

Information om kungörelsen ska med iakttagande av 108 § i kommunallagen (410/2015) också publiceras i kommunerna inom det område som påverkas av verksamheten. Dessutom ska information om offentliggörande av kungörelsen publiceras i minst en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten, om inte ärendet är av ringa betydelse eller publicering annars är onödig. Säkerhets- och kemikalieverket ska delge den berörda allmänheten tillståndsansökningar separat med iakttagande av vad som i förvaltningslagen föreskrivs om delgivning av handlingar.

Bestämmelser om tillståndsmyndighetens skyldigheter i de projekt som har gränsöverskridande miljökonsekvenser finns i 29 a § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

104 f §

Delgivning av tillståndsbeslut

Säkerhets- och kemikalieverket ska delge tillståndsbeslut genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen. Dessutom ska den berörda allmänheten delges beslutet separat.

Bestämmelser om tillståndsmyndighetens skyldigheter i de projekt som har gränsöverskridande miljökonsekvenser finns i 29 a § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

Om lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden tillämpas på ett tillståndsbeslut, ska 14 § i den lagen tillämpas i stället för 1 och 2 mom. i denna paragraf.

Betänkande EkUB 38/2021 rd

16 kap.

Ändringssökande

127 a §

Besvärsrätt

Utöver vad som föreskrivs i 7 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden får ändring i beslut om tillstånd som avses i 23 och 58 § sökas också av **den berörda allmänheten** samt av den kommun där den verksamhet som beslutet avser ska placeras.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 40 och 58 § i gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 40 § i gruvlagen (621/2011), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lagarna 771/2019 och 966/2020, ett nytt 4 mom., varvid de nuvarande 4 och 5 mom. blir 5 och 6 mom., samt till 58 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 771/2019 och 966/2020, ett nytt 8 mom., varvid det nuvarande 8 mom. blir 9 mom., som följer:

40 §

Information om tillståndsansökan

Bestämmelser om tillståndsmyndighetens skyldigheter i de projekt som har gränsöverskridande miljökonsekvenser finns i 29 a § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

Betänkande EkUB 38/2021 rd

58 §

Information om tillståndsbeslut

Bestämmelser om tillståndsmyndighetens skyldigheter i de projekt som har gränsöverskridande miljökonsekvenser finns i 29 a § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 23 § i kärnenergilagen

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 23 § i kärnenergilagen (990/1987), sådan paragrafen lyder i lagarna 260/2017 och 964/2020, ett nytt 7 mom. som följer:

23 §

Handläggning av ansökan om tillstånd

Bestämmelser om tillståndsmyndighetens skyldigheter i de projekt som har gränsöverskridande miljökonsekvenser finns i 29 a § i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande EkUB 38/2021 rd

Helsingfors 7.12.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml

vice ordförande Hanna Kosonen cent

medlem Atte Harjanne gröna

medlem Mari Holopainen gröna

medlem Hannu Hoskonen cent

medlem Eeva Kalli cent

medlem Pia Kauma saml

medlem Matias Mäkynen sd

medlem Minna Reijonen saf

medlem Janne Sankelo saml

medlem Veikko Vallin saf

medlem Tuula Väättäinen sd

medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.

Betänkande EkUB 38/2021 rd

Reservation

Reservation

Motivering

Samlingspartiets utskottsgrupp ser det som beklagligt att regeringen har gett kommissionen ett löfte om en lagändring utan att utreda hur Finlands gällande rätt uppfyller kraven i MKB-direktivet.

Samlingspartiet anser att det är korrekt att de berörda parterna ska ha besvärsrätt i fråga om projekt som påverkar miljöns tillstånd. För att säkerställa en rättvis behandling av företagen och undvika överlappande arbete hos myndigheterna är det dock viktigt att säkerställa att beslut om miljötillstånd och kemikaliesäkerhetstillstånd för ett projekt inte överklagas två gånger på samma grunder. Tillstånden enligt kemikaliesäkerhetslagen är ofta en del av en omfattande tillståndshelhet som gäller aktörerna inom industrin. Organisationer och kommuner har redan nu omfattande besvärsrätt när det gäller tillstånden. I fråga om tillstånd enligt kemikaliesäkerhetslagen kan besvären således inte längre gälla exempelvis MKB-slutsatsen, om besvär över denna redan har anförts och ärendet har behandlats i samband med tillståndsbeslutet enligt miljöskyddslagen. De nuvarande reformerna kräver en översyn som gör processerna tydligare och smidigare. I den här propositionen är det tvärtom.

Förslag

Vi föreslår

att det tredje stycket i övervägandena i utskottets betänkande (RP 169/2021 rd) ändras som följer: Utskottet beklagar att regeringen redan 2020 i sitt svar till Europeiska kommissionen meddelade att den utvidgar besvärsrätten i stället för att komma med förslag till bättre lösningar med anledning av kommissionens krav. I propositionen föreslås det ändringar i de sektorsspecifika tillståndsbestämmelserna i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (kemikaliesäkerhetslagen), gruvlagen och kärnenergilagen. Utvidgningen av besvärsrätten kommer att förlänga den totala tiden för tillståndsprocesserna för MKB-pliktiga investeringar. Sammantaget anser utskottet att propositionen i det rådande läget är oundviklig.

Helsingfors 7.12.2021

Sanni Grahn-Laasonen saml
Janne Sankelo saml
Pia Kauma saml